

գալուց յետոյ՝ հեղինակի ժամանակը գտնելու համար:

Երկու ազանգապետներից Սեկրոս արդէն գործում էր Անաստաս կայսեր ժամանակից և բարձրացել էր Անտիոքի հայրապետական աթոռի վերայ 513/4 թ: Բայց նորա գործունէութեան եռանդուն շրջանն սկսւում է այն ժամանակի երբ Անաստասից յետոյ 518 թ. կայսերական զահր Եուսափնոս Ա-ի ձեռքն է անցնում: Նոր կայսրը Վիտաղիան զօրապետի ազդեցութեան տակ որ արդէն Անաստասի վերջին տարիներից Բաղկեդոնականների կողմն էր անցել, հաշտւում է Հռովմի հետ և հալածանք սկսում միաբնակների դէմ: Սեկրոս, իւր գիտութեամբ ու հեղինակութեամբ միաբնակների առաջին ներկայացուցիչը ստիպուած էր Եգիպտոս փախչել 519 թ. վախճանով մանաւանդ Վիտաղիանից: Նորա օրինակին հետեւց Աղիկարնաս քաղաքի Եուսափնոս եպիսկոպոսը: Կայսրը Անտիոքի աթոռի վերայ բարձրացրեց Պոզոս անունով մէկին, բայց Սեկրոսի կողմնակիցներն ստիպեցին նորան արդէն 521 թ. հրաժարուել Սեկրեան անունով նորա սկսում են կոչուել յետոյ երբ արդէն նոյն իսկ միաբնակների մէջ վարդապետութեան տարբերութիւններ են յառաջ գալիս Եգիպտոսում: Վէճի ծագման պատճառը Աղիկառնացու այն վարդապետութիւն էր, որով նա Բրիտանոսի մարմինը անապականի էր քարոզում մարդկերութեան բոլորից: Այս վարդապետութեան դէմ է դուրս գալիս Սեկրոս, որ Բրիտանոսի մարմինի անապականութիւնը ընդունում էր միայն յարութիւնից յետոյ, իսկ ծննդից մինչև յարութիւն ապականացու: Եուսափնոսները առարկում էին, թէ Բրիտանոսի մարմինը ապականացու դաւանելով ստիպուած կլինինք երկու մարմին ընդունել՝ մէկը ապականացու և միւսը անապական, ուստի և Բրիտանոսի և հասարակ մարդոյ մարմնոյ համագոյութիւն ընդունում էին միայն մարդկերութեան վայրկեանին, իսկ այնուհետև միաւորութիւնից յետոյ՝ անապական և աստուածային մարմին: Նոցա մի մասը հետզհետև աւելի ծայրահեղութեան հասնելով այն վարդապետութիւնն ստեղծեց թէ Բրիտանոսի մարմինը մարդկերութեան վայրկեանից ոչ միայն անապական է, այլ և աննդ կամ անստեղծ: Այս վերջին տեսակին են պատկանում և

մեր հեղինակի հակառակորդները: Բայց ինչպէս յիշեցինք միաբնակների տարբեր կուսակցութիւնների ծագումն ու կազմակերպութիւն, ներք Եուսափնոս մեծի ժամանակին (527—565) են վերաբերում: Եակոբ Ժանճալոսի կամ Բարադայի գործունէութիւնն սկսւում է 540 թուից:

Այսպէս դժուար է ճիշդ որոշել, թէ երբ են ծագել այս կուսակցութիւնները և որ թուից մի մասը Սեկրեան, միւսը Եուսափնոս կոչուել: Բայց հաստատութեամբ կարող ենք ասել, որ սկզբնաւորութիւնն ընկնում է 519—540 թուերին: Արդ [519—540] + [200] = [719—739] ուրեմն Սոսրովի գրութեան ժամանակը 719—739 թուերի մէջ պէտք որոնել: Բայց որովհետև նորա երկը գրուած է ժողովից քիչ յետոյ՝ որ 726 թ. է գումարուել ուրեմն գրութեան ժամանակը կլինի 726 | 7 թուին:

(Վ. Լաւրենտի)

Գ. Վ. Եովսէփեան.

ՍՏԱՅՈՒՆԸ ԳՐԵՐ

Պիտ Բնագորացի, ըստ հնագոյն հայ թարգմանութեան հրատ. Գրիգոր Խալատեանց, Մոսկուա 1899. (գինը 2 ռ.):

Վ. Բ. Դիմիտրեփիկի, Մանչուկն ու Կուսիկը, փոխ. Պերմ Պաշեանց (հրատ. Թիֆլիսի Հայոց Հրատ. Ընկերութեան № 159). Թիֆլիս 1899 (գինը 20 ռ.):

Իգնատիոս Լոյոլայ նրա կեանքը և հատարական գործունէութիւնը, կաղմ. Լեոն Մ. Ադ. Թիֆլիս 1899 (գինը 30 ռ.):

Դաբրէէ Լուսեղու կեանք, Օսկան Պետրովիչ են կլնքումը (կատակերգութիւն), Թիֆլիզ, 1899 (գինը 30 ռ.):

Բժ. Սիմէօն Հաճ-Նաղարեանց, Երեանի Հայոց Թեմ. Հոգեւոր Դպրանոցի աշակերտներին (մի քանի խրատներ) Մոսկուա, 1899 թ. (գինը 20 ռ.):

Նոյն, Երեանի Հայոց Թեմ. Հ. Դպրանոցը և հատարականութիւնը. (գինը 30 ռ.):

Նոյն, Ճառ դպրանոցին ներկայանալիս (գինը 25 ռ.):

Հարստութեան Աւետարան, Թ. Ճաղաքէ-գեան. Եուզի, 1899. (գինը 40 ռ.):

(Հեղինակը չի խմացել, թէ արժան չէ համարել յիշել, որ նոյն նիւթի մասին առանձին յօդուած է եղել Արարմանի մէջ. Զուարճալի է նորա նկատած մի վրիպակ— „Self-made man“ տեսլ. է. 10 „Self-made man“ ուղիղը գրքի մէջ եղածն է):